

L E G E
cu privire la activitatea arhitecturală

Nr.1350-XIV din 02.11.2000

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.21-24/77 din 27.02.2001

* * *

C U P R I N S

Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE

- Articolul 1. Scopul și sarcinile
- Articolul 2. Definiții
- Articolul 3. Sprijinul de către stat al activității arhitecturale

Capitolul II
DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII ARHITECTURALE

- Articolul 4. Complexul lucrărilor privind crearea obiectului arhitectural
- Articolul 5. Concursurile arhitecturale și urbanistice
- Articolul 6. Consiliile arhitectural-urbanistice
- Articolul 7. Dreptul la activitate arhitecturală
- Articolul 8. Formele de activitate arhitecturală
- Articolul 9. Exercițarea activității arhitecturale de către persoane străine și apatrizi
- Articolul 10. Exercițarea activității arhitecturale de către persoanele fizice și juridice din Republica Moldova pe teritoriul altor state
- Articolul 11. Suspendarea sau interzicerea activității arhitecturale

Capitolul III
DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE SUBIECȚILOR ACTIVITĂȚII ARHITECTURALE

- Articolul 12. Cadrul juridic pentru crearea obiectului arhitectural
- Articolul 13. Autorul operei arhitecturale și drepturile lui
- Articolul 14. Obligațiile arhitectului autor al operei arhitecturale
- Articolul 15. Modificarea soluției arhitecturale
- Articolul 16. Modificarea obiectului arhitectural

Capitolul IV
DREPTUL DE AUTOR ASUPRA OPEREI ARHITECTURALE

- Articolul 17. Obiectul dreptului de autor asupra operei arhitecturale
- Articolul 18. Dreptul la nume al arhitectului

Capitolul V
**ORGANELE DE ARHITECTURĂ ȘI URBANISM ȘI ORGANIZAȚIILE PROFESIONALE
DE CREAȚIE OBȘTEȘTI ALE ARHITECȚILOR**

- Articolul 19. Organele de arhitectură și urbanism
- Articolul 20. Organizațiile profesionale de creație obștești ale arhitecților

Capitolul VI
**RĂSPUNDEREA PENTRU ÎNCĂLCAREA LEGISLAȚIEI
PRIVIND ACTIVITATEA ARHITECTURALĂ**

- Articolul 21. Răspunderea pentru încălcarea legislației privind activitatea arhitecturală

Articolul 22. Soluționarea litigiilor apărute în procesul exercitării activității arhitecturale

Capitolul VII DISPOZIȚII FINALE

Articolul 23 Îndatoririle Guvernului

Notă: În cuprinsul legii cuvintele "județ", "județean" se substituie prin cuvintele "raion", "raional" conform Legii nr.482-XV din 04.12.03, în vigoare 01.01.04

Parlamentul adoptă prezenta lege ordinară.

Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Scopul și sarcinile

(1) Prezenta lege are ca scop de bază dezvoltarea eficientă a arhitecturii naționale, păstrarea coloritului ei tradițional și determinarea rolului arhitectului autor ca persoana dominantă a procesului de activitate arhitecturală.

(2) Legea reglementează relațiile ce apar în cadrul activității arhitecturale, determină formele de sprijin al activității arhitecturale de către stat și competența autorităților administrației publice centrale și locale în domeniul arhitecturii și urbanismului, justifică dreptul de autor al arhitectului, stabilește sarcinile de bază, drepturile și obligațiile persoanelor fizice și juridice implicate în procesul de activitate arhitecturală.

(3) Legea se extinde asupra tuturor formelor de activitate arhitecturală, în procesul căreia se creează opere de arhitectură, și asupra tuturor fazelor de proiectare și construcție, în procesul cărora este utilizat rezultatul activității intelectuale a arhitectului.

(4) Dispozițiile legii sînt obligatorii tuturor persoanelor fizice și juridice implicate în crearea și utilizarea operei arhitecturale.

Articolul 2. Definiții

Termenii și noțiunile de bază, utilizate în prezenta lege, au următoarele semnificații:

arhitect - persoană fizică care, indiferent de domeniul de specializare și funcția deținută, își exercită profesia în domeniul arhitecturii și urbanismului, valorificînd în activitatea sa cunoștințele acumulate în instituția de învățămînt superior de specialitate, a cărei diplomă este recunoscută în Republica Moldova;

activitate arhitecturală - activitate de creare a obiectelor de arhitectură, care include procesul creativ de definitivare a soluției arhitecturale și implementarea acesteia, coordonarea elaborării tuturor compartimentelor și fazelor proiectelor de urbanism și construcție (construcția nouă, reconstrucția, restaurarea, restabilirea, modernizarea, reparația capitală), supravegherea de autor a obiectivelor în stadiu de realizare, derularea cercetărilor științifice, activității didactice și executarea funcțiilor administrării de stat în domeniu;

subiecți ai activității arhitecturale - persoane fizice și juridice implicate nemijlocit în activitatea arhitecturală - autorii operelor arhitecturale, precum și sub conducerea nemijlocită a lor: proiectanții, beneficiarii, investitorii, antreprenorii, proprietarii obiectelor de arhitectură;

soluție arhitecturală - ideea creativă a autorului operei arhitecturale privind aspectul exterior și interior, organizarea spațială, planimetrică și funcțională, materializată în compartimentul arhitectural al proiectului și în obiectul arhitectural realizat;

obiect arhitectural - obiect urbanistic, construcție, complex de construcții, obiecte de amenajare sau artă horticolă, realizate în baza proiectului și a documentației de execuție;

operă arhitecturală - operă de arhitectură, urbanism și de artă horticolă, rezultatul final al activității arhitecturale derulate sub conducerea nemijlocită a arhitectului autor;

proiect - documentația de proiect pentru realizarea obiectelor arhitecturale, ce conține un complex de exigențe sociale, economice, funcționale, tehnologice, tehnice, edilitare și de prescripții antiincendiare, sanitaro-igienice, ecologice și de alte exigențe în volumul necesar elaborării documentației de execuție.

Articolul 3. Sprijinul de către stat al activității arhitecturale

Statul asigură crearea condițiilor pertinente pentru exercitarea activității arhitecturale prin:

- a) susținerea cercetărilor științifice în domeniul arhitecturii și urbanismului;
- b) atragerea investițiilor la proiectarea și construirea obiectelor arhitecturale;
- c) formarea și reciclarea cadrelor care activează în domeniul arhitecturii și urbanismului;
- d) protejarea drepturilor de autor și asigurarea creației libere a arhitectului;
- e) promovarea concursurilor, inclusiv internaționale, pentru crearea obiectelor cu valoare urbanistică și arhitecturală deosebită;
- f) susținerea activității organizațiilor profesionale de creație obștești ale arhitecților;
- g) menționarea arhitecților pentru merite deosebite în domeniul arhitecturii și urbanismului;
- h) realizarea altor măsuri de dezvoltare a arhitecturii naționale.

Capitolul II

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII ARHITECTURALE

Articolul 4. Complexul lucrărilor privind crearea obiectului arhitectural

(1) Crearea obiectului arhitectural prevede execuția unui complex de lucrări, care include efectuarea lucrărilor avansproiect, argumentarea investițiilor, definitivarea soluției arhitecturale, elaborarea, avizarea și aprobarea proiectului și a documentației de execuție, realizarea și recepția obiectului în modul stabilit.

(2) Elaborarea proiectului se efectuează în conformitate cu standardele, normele și regulile stabilite de autoritatea administrației publice centrale în domeniul arhitecturii și urbanismului.

(3) Avizarea și aprobarea proiectului se efectuează în conformitate cu normele stabilite de lege.

[Art.4 modificat prin Legea nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 30.05.2008]

Articolul 5. Concursurile arhitecturale și urbanistice

(1) În scopul selectării soluției arhitecturale performante, elaborarea documentației de proiect se poate efectua în baza concursurilor arhitecturale și urbanistice.

(2) Concursurile arhitecturale și urbanistice se organizează și se desfășoară de către beneficiar sau investitor.

(3) Concursurile arhitecturale și urbanistice se desfășoară în mod obligatoriu în cazurile de:

a) amplasare și proiectare a obiectelor de importanță națională, raională, municipală, precum și a obiectelor situate în zonele adiacente drumurilor naționale, finanțate atât din mijloacele publice, cât și din alte surse;

b) reconstrucție, restabilire, modernizare, reutilare sau efectuare a altor lucrări, care presupun modificarea soluției spațial-volumetrică a monumentelor de arhitectură, istorie și cultură de importanță națională, indiferent de forma de proprietate a acestora.

(4) Modul de organizare și condițiile de desfășurare a concursurilor arhitecturale și urbanistice se stabilesc printr-un regulament, aprobat de autoritatea administrației publice centrale în domeniul arhitecturii și urbanismului.

Articolul 6. Consiliile arhitectural-urbanistice

(1) Pentru examinarea colegială a soluțiilor arhitecturale, urbanistice și tehnice vizând obiectele arhitecturale de importanță locală, pe lângă organele locale de arhitectură și urbanism pot fi instituite consilii arhitectural-urbanistice, care își desfășoară activitatea în conformitate cu

regulamentele lor, aprobate de autoritatea administrației publice locale după avizarea de către autoritatea administrației publice centrale în domeniul arhitecturii și urbanismului.

(2) Avizul consiliului arhitectural-urbanistic este obligatoriu pentru amplasarea și determinarea soluției spațial-planimetrice a tuturor obiectelor sociale și publice în localitățile care nu dispun de documentație de urbanism, a obiectelor pentru care, prin certificatul de urbanism, a fost solicitată elaborarea unui plan urbanistic detaliat, precum și a obiectelor amplasate în zonele administrative ale localităților, în parcuri, scuaruri, curdoniere verzi etc.

(3) Lucrările de cercetare științifică fundamentală în domeniul arhitecturii și urbanismului, proiectele de importanță deosebită pentru țară și raioane se examinează de către Consiliul arhitectural-urbanistic republican, instituit pe lângă autoritatea administrației publice centrale în domeniul arhitecturii și urbanismului, care își desfășoară activitatea în baza unui regulament, aprobat de aceasta.

Articolul 7. Dreptul la activitate arhitecturală

(1) De dreptul de practicare a activității arhitecturale beneficiază persoanele fizice și juridice din Republica Moldova, precum și apatrizii, care au primit, în modul stabilit, licența pentru practicarea acestui gen de activitate.

(2) Procesul creativ al arhitectului autor al operei arhitecturale este liber, independent și nu este supus licențierii.

(3) Licențierea activității de proiectare (execuția tuturor compartimentelor proiectului, inclusiv a celui arhitectural), de construcție, reconstrucție și altor genuri de activitate legate de realizarea obiectelor arhitecturale se efectuează în conformitate cu prevederile Legii nr.451-XV din 30 iulie 2001 privind licențierea unor genuri de activitate.

(4) Arhitecții care activează în structurile administrației publice, precum și arhitecții antrenați în activitatea didactică sau științifică în domeniu sînt în drept să participe la activitate arhitecturală.

[Art.7 modificat prin Legea nr.333-XV din 24.07.03, în vigoare 19.09.03]

Articolul 8. Formele de activitate arhitecturală

(1) Arhitectul poate practica activitate arhitecturală în următoarele forme:

a) în cadrul instituțiilor de proiectare sau întreprinderilor cu orice formă juridică de organizare, înregistrate și licențiate în modul stabilit;

b) individual.

(2) Arhitectul are dreptul să-și exercite activitatea creativă și de proiectare în una din formele de activitate arhitecturală sau în ambele.

Articolul 9. Exercițarea activității arhitecturale de către persoane străine și apatrizi

Persoanele fizice și juridice străine, precum și apatrizii, la exercitarea activității arhitecturale, se bucură de aceleași drepturi și au aceleași responsabilități ca și persoanele fizice și juridice din Republica Moldova.

Articolul 10. Exercițarea activității arhitecturale de către persoanele fizice și juridice din Republica Moldova pe teritoriul altor state

Persoanele fizice și juridice din Republica Moldova au dreptul să exercite activitate arhitecturală pe teritoriul altor state în conformitate cu acordurile internaționale în domeniu la care Republica Moldova este parte, respectînd legislația țării de reședință.

Articolul 11. Suspendarea sau interzicerea activității arhitecturale

În cazurile prevăzute expres de lege, activitatea arhitecturală poate fi suspendată sau interzisă, cu adresarea ulterioară în instanța judecătorească a autorității care a dispus suspendarea sau interzicerea activității arhitecturale. Adresarea în instanța judecătorească trebuie să se facă în

decursul a 3 zile lucrătoare. În caz de nerespectare a acestui termen, suspendarea sau interzicerea activității arhitecturale se anulează.

[Art.11 în redacția Legii nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 30.05.2008]

Capitolul III

DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE SUBIECȚILOR ACTIVITĂȚII ARHITECTURALE

Articolul 12. Cadrul juridic pentru crearea obiectului arhitectural

(1) Persoanele fizice și juridice investite cu dreptul de a exercita activitate arhitecturală sînt obligate să respecte:

- a) legislația Republicii Moldova;
- b) standardele și normativele naționale în domeniul proiectării și construcției.

(2) Beneficiarul proiectării și realizării obiectului arhitectural are dreptul de a alege arhitectul autor al proiectului și ceilalți specialiști - executanți ai lucrărilor de proiectare și realizare - din rîndurile persoanelor fizice și juridice licențiate în modul stabilit.

(3) Relațiile dintre participanții nemijlocați la procesul de proiectare (beneficiar, arhitect, antreprenor) sînt reglementate de contractele respective, inclusiv (în mod obligatoriu) de contractul pentru supravegherea de autor.

(4) Proiectul elaborat, avizat și aprobat, în modul stabilit, devine obligatoriu pentru toate persoanele care participă, direct sau indirect, la procesul de activitate arhitecturală, indiferent de forma lor de proprietate și organizare și de funcția ocupată.

Articolul 13. Autorul operei arhitecturale și drepturile lui

(1) Autor al operei arhitecturale se consideră persoana fizică prin a cărei muncă creatoare a fost elaborată opera. În cazul în care opera arhitecturală a fost elaborată în comun de cîteva persoane fizice, fiecare dintre acestea este coautor și fiecareia dintre acestea îi aparține dreptul de autor asupra operei în cauză.

(2) Modul de folosire a dreptului de autor asupra operei arhitecturale se stabilește printr-un acord încheiat între coautori. Dacă un asemenea acord nu există, fiecare coautor are dreptul să autorizeze utilizarea operei arhitecturale după voința sa, are dreptul să intenteze un proces în instanța judecătorească, în legătură cu încălcarea dreptului exclusiv, împotriva oricărei persoane care folosește opera arhitecturală fără autorizația coautorilor, însă nu are dreptul, fără acordul coautorilor, să încheie contracte de licență și să efectueze orice cesionare a drepturilor asupra operei arhitecturale, precum și să renunțe la dreptul de autor fără a-i anunța pe coautori.

(3) Arhitectul autor al operei arhitecturale are dreptul:

a) de a cere și a obține, în modul stabilit, de la organele respective datele inițiale și documentele necesare pentru investigațiile avanproiect, de proiectare și realizare a obiectului arhitectural;

b) de a atrage, pe bază de contract, specialiști, consultanți, alți lucrători tehnici necesari la elaborarea proiectelor și documentației de execuție, asumîndu-și responsabilitatea pentru volumul și calitatea lucrărilor executate;

c) de a susține:

- soluția arhitecturală în procesul examinării acesteia în ședința consiliului arhitectural-urbanistic sau în procesul de consultare a populației;

- soluțiile proiectului în procesul de verificare, expertizare, avizare și aprobare a acestora;

d) de a exercita, pe bază de contract, supravegherea de autor a realizării obiectului arhitectural;

e) de a participa, cu drept de semnătură, la recepția obiectului arhitectural, indiferent de forma de proprietate a acestuia.

[Art.13 modificat prin Legea nr.205-XVI din 28.07.05, în vigoare 23.09.05]

Articolul 14. Obligațiile arhitectului autor al operei arhitecturale

(1) Arhitectul autor al operei arhitecturale este obligat:

a) să respecte legislația, normativele și standardele în vigoare, documentația de urbanism și amenajare a teritoriului, cerințele certificatului de urbanism în procesul de elaborare, avizare și aprobare a soluției arhitecturale, a proiectului și a documentației de execuție a acestuia;

b) să păstreze secretul comercial al beneficiarului.

(2) Arhitectul cu drept de avizare a proiectului sau atestat ca expert nu are dreptul de a-și aviza propriile proiecte.

Articolul 15. Modificarea soluției arhitecturale

(1) În caz de necesitate, modificarea soluției arhitecturale, în procesul de elaborare a proiectului pentru construcția sau reconstrucția obiectului arhitectural, se efectuează cu acordul autorului sau cu participarea acestuia.

(2) În cazul când în procesul de realizare a obiectului arhitectural se depistează abateri de la proiectul aprobat, autorul este în drept să suspende execuția ulterioară a lucrărilor, înștiințând organele abilitate cu funcții de control.

Articolul 16. Modificarea obiectului arhitectural

(1) Intervenția în obiectul arhitectural existent, care duce la modificarea soluției arhitecturale, se efectuează în modul stabilit și numai cu acordul autorului. În cazul lipsei autorului, se solicită acordul succesorilor de drepturi ai acestuia și avizul consiliului arhitectural-urbanistic respectiv.

(2) În cazul modificării obiectelor arhitecturale existente (construire de anexe, reconstrucție, resistemizare, restabilire), autorul soluției arhitecturale sau succesorii de drepturi ai acestuia beneficiază de dreptul preferențial la proiectarea acestor modificări.

(3) Modificarea obiectelor arhitecturale care sînt distinse cu premii de stat sau cu alte premii în domeniul arhitecturii și urbanismului se efectuează cu autorizația autorității administrației publice centrale în domeniul arhitecturii și urbanismului și a autorului proiectului sau obiectului ori a succesorului lui de drepturi.

(4) Lucrările de reconstrucție, restaurare sau reparație a monumentelor de arhitectură, istorie și cultură, precum și lucrările de construcție, reparație, reconstrucție a obiectelor amplasate în zonele de protecție ale monumentelor se efectuează în conformitate cu prevederile legislației privind ocrotirea monumentelor.

Capitolul IV

DREPTUL DE AUTOR ASUPRA OPEREI ARHITECTURALE

Articolul 17. Obiectul dreptului de autor asupra operei arhitecturale

(1) Obiecte ale dreptului de autor asupra operei arhitecturale sînt:

a) soluția arhitecturală, proiectul, documentația de execuție, elaborată în baza acestuia, și obiectul arhitectural;

b) proiectele științifice de restaurare și restabilire, precum și soluțiile arhitecturale ale construcțiilor sau complexelor de construcții, restabilite conform acestor proiecte;

c) operele științifice în domeniul arhitecturii, urbanismului și amenajării teritoriului.

(2) Relațiile apărute în procesul de creare sau utilizare a operei arhitecturale, protejarea dreptului de autor al arhitectului, inclusiv remunerarea muncii lui în calitate de autor al operei arhitecturale, se reglementează prin Legea nr.293-XIII din 23 noiembrie 1994 privind dreptul de autor și drepturile conexe.

(3) Persoanele care oferă autorului proiectului asistență tehnică sau consultativă, administrează procesele de proiectare și construcție sau execută materiale ilustrative și grafice nu pot fi considerate coautori.

(4) Autorului operei arhitecturale îi aparțin următoarele drepturi exclusive asupra proiectului său:

a) de a autoriza valorificarea proiectului arhitectural care îi aparține cu drept exclusiv, inclusiv valorificarea repetată, cu excepția operelor arhitecturale create la comandă, al căror drept de valorificare aparține persoanei care le-a comandat;

b) de a efectua, de a permite sau de a interzice reproducerea în scopuri comerciale, integrală sau într-o măsură substanțială, a proiectului arhitectural ce îi aparține cu drept exclusiv, precum și folosirea unor fragmente din el în alte proiecte, dacă aceste fragmente reprezintă în sine obiect de design separat;

c) de a fotografia și de a filma, în scopuri comerciale, obiectul arhitectural realizat, atât integral, cât și o parte substanțială din el (pasibilă de identificare).

[Art.17 modificat prin Legea nr.205-XVI din 28.07.05, în vigoare 23.09.05]

Articolul 18. Dreptul la nume al arhitectului

(1) Dreptul la nume al arhitectului se realizează prin indicarea prenumelui și numelui pe planșe, proiecte și documente oficiale, care țin de crearea și utilizarea operei arhitecturale, în publicațiile ce reproduc materialele proiectului arhitectural și fotografiile cu obiecte arhitecturale edificate, pe plăcile comemorative, instalate pe obiectele edificate (reconstruite).

(2) Arhitectul autor al operei arhitecturale are dreptul la ștampilă personală, executată în modul stabilit.

Capitolul V ORGANELE DE ARHITECTURĂ ȘI URBANISM ȘI ORGANIZAȚIILE PROFESIONALE DE CREAȚIE OBȘTEȘTI ALE ARHITECȚILOR

Articolul 19. Organele de arhitectură și urbanism

(1) La nivel național, organul de arhitectură și urbanism este autoritatea administrației publice centrale în domeniul arhitecturii și urbanismului.

(2) Organele locale de arhitectură și urbanism sînt reprezentate prin departamente, direcții generale, direcții, secții și servicii, care intră în structura autorităților administrației publice locale respective. Principiile de bază ale activității acestor organe se stabilesc printr-un regulament, elaborat de autoritatea administrației publice centrale în domeniu și aprobat de Guvern. În baza acestui regulament, fiecare organ local de arhitectură și urbanism își elaborează propriul regulament, ce se aprobă de către autoritatea administrației publice locale respectivă, cu avizul autorității administrației publice centrale în domeniu.

(3) Conducătorii organelor locale de arhitectură și urbanism - arhitecții-șefi ai raioanelor, municipiilor, orașelor - sînt numiți în funcție de către autoritățile administrației publice locale respective pe bază de concurs organizat de autoritățile administrației publice locale și de autoritatea administrației publice centrale în domeniul arhitecturii și urbanismului.

(4) Dreptul de a participa la concursul pentru deținerea funcției de arhitect-șef al raionului, municipiului, orașului se stipulează în regulamentul cu privire la organizarea concursului pentru ocuparea funcțiilor vacante în autoritățile administrației publice.

Articolul 20. Organizațiile profesionale de creație obștești ale arhitecților

(1) În domeniul arhitecturii și urbanismului activează Uniunea Arhitecților din Republica Moldova. În conformitate cu statutul său, Uniunea Arhitecților exercită funcțiile de apărare a intereselor profesionale ale arhitecților pe plan național și internațional și contribuie la sporirea nivelului lor profesional și a prestigiului profesiei de arhitect.

(2) În conformitate cu legislația, pot fi create și alte organizații profesionale de creație obștești ale arhitecților, a căror activitate se va efectua în baza statutelor înregistrate în modul stabilit.

Capitolul VI RĂSPUNDEREA PENTRU ÎNCĂLCAREA LEGISLAȚIEI

PRIVIND ACTIVITATEA ARHITECTURALĂ

Articolul 21. Răspunderea pentru încălcarea legislației privind activitatea arhitecturală
Încălcarea legislației privind activitatea arhitecturală atrage răspunderea administrativă, civilă și penală, prevăzută de legislația în vigoare.

Articolul 22. Soluționarea litigiilor apărute în procesul exercitării activității arhitecturale
Litigiile apărute în procesul exercitării activității arhitecturale se soluționează prin negocieri sau de către instanța de drept comun în modul stabilit.

Capitolul VII DISPOZIȚII FINALE

Articolul 23 Guvernul, în termen de 3 luni:
va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în vigoare în conformitate cu prezenta lege;
va realiza conformitatea actelor sale normative cu prezenta lege;
va elabora actele normative necesare în vederea reglementării activității în domeniul arhitecturii și urbanismului.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

**Dumitru
DIACOV**

Chișinău, 2 noiembrie 2000.

Nr. 1350-XIV.

Legile Republicii Moldova

1350/02.11.2000 Lege cu privire la activitatea arhitecturală

//Monitorul Oficial 21-24/77, 27.02.2001